การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

องค์การบริหารส่วนตำบลขามสะแกแสง
อำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

ตามที่สำนักงาน ป.ป.ช. ได้มีการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗ เพื่อให้หน่วยงานที่เข้าร่วมการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity and Transparency Assessment : ITA) ซึ่งเป็นเกณฑ์การประเมินที่ต้องการให้หน่วยงานภาครัฐยกระดับการดำเนินงาน โดยมีการประเมินด้านการต่อต้านการทุจริตในองค์กรเกี่ยวกับการดำเนินงานเรื่องบผลประโยชน์ทับซ้อน การรับสินบน โดยมีการประเมินหลักฐานเชิงประจักษ์ ให้มีการดำเนินการวิเคราะห์ความเสี่ยงเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตรวจสอบได้ ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลขามสะแกแสงจึงได้จัดทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน นโยบายและแนวปฏิบัติขององค์การบริหารส่วนตำบลขามสะแกแสง

วัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

๑. เพื่อสร้างมาตรการป้องกันและลดโอกาสการทุจริตในองค์การบริหารส่วนตำบลขามสะแกแสง

๒. เพื่อบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ไม่ส่งผลต่อการบรรลุเป้าหมายขององค์การบริหารส่วนตำบลขามสะแกแสง

๓. เพื่อสร้างความเชื่อมันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และประชาชนเกิดความมั่นใจ

๔. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาคการทำงานของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบลขามสะแกแสง ในการพัฒนาปรับปรุง มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต โดยมีการติดตามประเมินผลและรายงานผลต่อผู้บริหารอย่างสม่ำเสมอ

๕. เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรเกิดความตระหนักให้ความสำคัญต่อการบริหารความเสี่ยงการทุจริต และร่วมสร้างวัฒนธรรมที่ดีในการต่อต้านการทุจริต

แนวทางปฏิบัติในการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

เพื่อให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการป้องกันการทุจริต เพื่อยกระดับคุณธรรมและความโปร่งใส พ.ศ. ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐ และการควบคุมภายในขององค์การบริหารส่วนตำบลขามสะแกแสง ที่ได้จากการสำรวจกิจกรรม ขั้นตอนในการปฏิบัติงานที่มีโอกาสที่อาจเกิดการทุจริตโดยครอบคลุมทุกกิจกรรม ขั้นตอนในการปฏิบัติงาน เพื่อให้การบริหารความเสี่ยงมีประสิทธิภาพเหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับการดำเนินงานเป็นสำคัญ โดยปัจจัยความเสี่ยงในการปฏิบัติงานประกอบด้วย ๔ ปัจจัย ดังนี้

๑. ปัจจัยด้านบุคลากร ถือเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงาน เกิดจากกระบวนการทำงานผิดพลาดหรือการควบคุมภายในไม่เพียงพออันอาจนำไปสู่การทุจริตทั้งภายในและภายนอก ดังนั้น การให้ความสำคัญในการคัดเลือกพนักงาน การให้พนักงานเข้ารับการอบรม จะทำให้องค์กรได้พนักงานที่มีคุณสมบัติ ประสบการณ์ และความสามารถที่เหมาะสมต่อการปฏิบัติงาน

๒. ปัจจัยด้านกระบวนการทำงาน กระบวนการทำงานหรือขั้นตอนการทำงาน หรือจุดควบคุมในแต่ละกิจกรรมอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงเป็นรูปธรรมและสามารถนำไปปฏิบัติได้ทั้งอาจก่อให้เกิดความเสียหาย ทั้งในรูปของตัวเงิน เช่น ความเสียหายจากการถูกฟ้องร้อง การทำละเมิด และที่ไม่ใช่ตัวเงิน เช่น ความเสียหายต่อชื่อเสียงของหน่วยงาน

๓. ปัจจัยด้านระบบงาน หากระบบงานเกิดความเสียหาย ขัดข้อง หรือหยุดชะงัก รวมทั้งความถูกต้องเชื่อถือได้ของระบบข้อมูล และระบบการสื่อสารภายในองค์กร การควบคุมการเข้าถึงระบบการรักษาความปลอดภัยของระบบและข้อมูล ตลอดจนความสามารถในการนำระบบให้กลับมาทำงานได้ตามปกติหลังจากที่เกิดเหตุการณ์ฉุกเฉิน อันอาจมีผลกระทบต่อการปฏิบัติงาน

๔. ปัจจัยจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมายและที่เกิดจากเหตุการณ์ภายนอก ถือเป็นอีกปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงาน เนื่องจากเป็นปัจจัยที่อยู่เหนือความคาดหมาย เช่น การเมือง ภัยธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงหลักเกณฑ์ของกฎหมาย

กระบวนการประเมินความเสี่ยงและการจัดการความเสี่ยงด้านการทุจริต

๑. การระบุความเสี่ยงและประเภทความเสี่ยงการทุจริต

การระบุความเสี่ยงให้ระบุรายละเอียด รูปแบบ พฤติการณ์ความเสี่ยงเฉพาะที่มีความเสี่ยงด้านการทุจริตโดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าจะมีมาตรการป้องกัน หรือแก้ไขความเสี่ยงด้านการทุจริตนั้นอยู่แล้ว และนำข้อมูลรายละเอียดมาพิจารณาประเภทความเสี่ยงการทุจริต ดังนี้

ประเภทความเสี่ยงการทุจริต	ความหมาย
Know Factor	ความเสี่ยงที่เคยเกิดมาก่อน หรือคาดว่ามีโอกาสสูงที่จะเกิดขึ้น
Unknow Factor	ความเสี่ยงที่ไม่เคยเกิด หรือมีประวัติมาก่อนแต่มีความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการคาดคะเนในอนาคต

เกณฑ์ในการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยง

เกณฑ์ในการวิเคราะห์ความเสี่ยง พิจารณาเงื่อนไขในการกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยง ๒ มิติ คือ โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) และผลกระทบของความเสี่ยง (Impact) เพื่อกำหนดระดับความเสี่ยง (Level of Risk) การวิเคราะห์ความเสี่ยงเป็นข้อมูลในการตัดสินใจจัดการกับความเสี่ยง โดยการพิจารณาถึงโอกาสใน การเกิด (Likelihood) และผลกระทบของความเสี่ยง (Impact) การวิเคราะห์สามารถเป็นได้ทั้งการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative) กึ่งปริมาณ (Semi - Qualitative) เชิงประมาณ (Quantitative) หรือผสมผสานกันไปกระบวนการประเมินความเสี่ยงโดยจะทำการวิเคราะห์โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง (Likelihood) และผลกระทบ (Impact) อันเนื่องมาจากความเสี่ยง

๑. เกณฑ์กำหนดระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงการทุจริต (Likelihood)

หมายถึง การประเมินโอกาส ของการที่แต่ละเหตุการณ์จะเกิดขึ้นโดยการพิจารณาจากสถิติการเกิดเหตุการณ์ในอดีต ปัจจุบัน หรือการคาดการณ์ล่วงหน้าของโอกาสที่จะเกิดในอนาคต โดยมีระดับคะแนน ดังนี้

ตารางระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงการทุจริต (Likelihood)		
ระดับ	**โอกาสที่จะเกิด**	**คำอธิบาย**
๕	**สูงมาก**	**มีโอกาสเกิดเหตุการณ์เป็นประจำ หรือ มีโอกาสเกิดขึ้นมากกว่า ๕ ครั้ง/ปี**
๔	**สูง**	**มีโอกาสเกิดเหตุการณ์บ่อยครั้ง หรือ มีโอกาสเกิดขึ้นไม่เกิน ๔ ครั้ง/ปี**
๓	**ปานกลาง**	**มีโอกาสเกิดเหตุการณ์ทุจริตขึ้นบางครั้ง หรือ มีโอกาสเกิดขึ้นไม่เกิน ๓ ครั้ง/ปี**
๒	**น้อย**	**มีโอกาสเกิดเหตุการณ์ทุจริตขึ้นน้อยครั้ง หรือ มีโอกาสเกิดขึ้นไม่เกิน ๒ ครั้ง/ปี**
๑	**น้อยมาก**	**มีโอกาสเกิดเหตุการณ์ทุจริตขึ้นยาก หรือ มีโอกาสเกิดขึ้น ๑ ครั้ง/ปี**

๒ เกณฑ์กำหนดระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ที่ส่งผลต่อการดำเนินงาน

หมายถึง ความเสียหายที่เกิดขึ้นพิจารณาตามระดับความรุนแรง ที่ส่งผลต่อมูลค่าความเสียหาย จากส่วนที่เป็นตัวเงิน และไม่ใช่ตัวเงินจากความเสี่ยงที่คาดว่าจะได้รับ โดยมีระดับคะแนน ดังนี้

ตารางระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)			
ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย (ผลกระทบที่เป็นตัวเงิน)	คำอธิบาย (ผลกระทบที่ไม่ใช่ตัวเงิน)
๕	สูงมาก	ความเสียหายตั้งแต่ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท ขึ้นไป	เกิดความเสียหายต่อหน่วยงานของรัฐอย่างมาก เจ้าหน้าที่ถูกชี้มูลความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม
๔	สูง	ความเสียหายตั้งแต่ ๕๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท	ภาพลักษณ์ของหน่วยงานได้รับความเสียหายเป็นวงกว้าง สื่อมวลชนและสังคมให้ความสนใจ
๓	ปานกลาง	ความเสียหายตั้งแต่ ๒๕๐,๐๐๐ บาท ถึง ๕๐๐,๐๐๐ บาท	มีการร้องเรียนไปยังหน่วยงานตรวจสอบ ให้เข้าทำการตรวจสอบข้อเท็จจริงหรือสอบสวนความผิด
๒	น้อย	ความเสียหายตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาท ถึง ๒๕๐,๐๐๐ บาท	มีการร้องเรียนหรือแจ้งเบาะแสเกี่ยวกับการทุจริตหรือประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐเข้ามาในหน่วยงาน
๑	น้อยมาก	ความเสียหายตั้งแต่ ๑๐๐,๐๐๐ บาท หรือน้อยกว่า	มีการร้องเรียนให้ตรวจสอบข้อเท็จจริง

ระดับความเสี่ยง (Risk Level)

กำหนดค่าเท่ากับผลคูณของระดับโอกาสที่ความเสี่ยงอาจเกิดขึ้น (Likelihood) และระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) อันเนื่องมาจากความเสี่ยงระดับความเสี่ยง (Risk Level) = ระดับโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) x ระดับผลกระทบ (Impact) ซึ่งระดับความเสี่ยงแบ่งตามความสำคัญเป็น ๔ ระดับ ดังนี้

๑.๑ ตารางระดับความเสี่ยง

ลำดับ	ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน
๑	ความเสี่ยงระดับสูงมาก (Extreme Risk : E)	๑๕ – ๒๕
๒	ความเสี่ยงระดับสูง (High Risk : H)	๙ – ๑๔
๓	ความเสี่ยงระดับปานกลาง (Medium Risk : M)	๔ – ๘
๔	ความเสี่ยงระดับน้อย (Low Risk : L)	๑ – ๓

๑.๒ ตารางแสดงคะแนนความเสี่ยง

ตารางแสดงความเสี่ยง (Risk Map)					
โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	๕	๑๐	๑๕	๒๐	๒๕
๔	๔	๘	๑๒	๑๖	๒๐
๓	๓	๖	๙	๑๒	๑๕
๒	๒	๔	๖	๘	๑๐
๑	๑	๒	๓	๔	๕

๑.๓ ตารางแสดงระดับความรุนแรงของผลกระทบ

ตารางแสดงความเสี่ยง (Risk Map)					
โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	สูงมาก	สูงมาก
๔	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง	สูงมาก	สูงมาก
๓	น้อย	ปานกลาง	สูง	สูง	สูงมาก
๒	น้อย	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	สูง
๑	น้อย	น้อย	น้อย	ปานกลาง	ปานกลาง

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน
ของ องค์การบริหารส่วนตำบลขามสะแกแสง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

ประเด็น	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับของความเสี่ยง (โอกาส x ผลกระทบ)	มาตรการ/แนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยง
๑. การอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘	- ผู้บริหารสูงสุด หรือเจ้าหน้าที่เรียกรับสินบน เพื่อช่วยให้การพิจารณาอนุมัติ อนุญาต รวดเร็วขึ้น หรือได้รับการยกเว้น หรือไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนของกฎหมาย	(๕ x ๓) = ๑๕ ความเสี่ยงระดับสูงมาก	- ประกาศนโยบาย No Gift Policy ให้ประชาชนทราบ - จัดทำคู่มือสำหรับประชาชน ประกอบด้วยหลักเกณฑ์วิธีการในการยื่นคำขอ ขั้นตอนและระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาต รายการเอกสาร หรือหลักฐานที่ผู้ขออนุญาตจะต้องยื่นมาพร้อมกับคำขอ - เผยแพร่ประชาสัมพันธ์คู่มือสำหรับประชาชนผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน - จัดให้ช่องทางการร้องเรียนการทุจริตและประพฤติมิชอบ
๒. การใช้อำนาจตามกฎหมาย / การให้บริการตามภารกิจ	- ผู้บริหารสูงสุดหรือเจ้าหน้าที่มีพฤติกรรมการเลือกปฏิบัติกับประชาชน ผู้มาติดต่อ ญาติหรือพวกพ้อง - มีการเรียก/รับสินบนเพื่อการใช้อำนาจหรือไม่ใช้อำนาจตามกฎหมายให้เกิดผลดีแก่ผู้หนึ่งผู้ใด	(๔ x ๒) = ๘ ความเสี่ยงระดับสูง	- ส่งเสริมการปฏิบัติงานตามประมวลจริยธรรม / หลักธรรมาภิบาล - กำชับหรือจัดให้มีมาตรการการดำเนินงานตามสายบังคับบัญชา - จัดให้ช่องทางการร้องเรียนการทุจริตและประพฤติมิชอบ - มาตรการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบ
๓. การจัดซื้อจัดจ้าง	- จัดซื้อจัดจ้างไม่เป็นไปตาม TOR - เอื้อประโยชน์โดยการเป็นคู่ค้าหรือคู่สัญญากับกิจการของพวกพ้อง - รับสินบน ของขวัญ สินน้ำใจ ซึ่งนำไปสู่การเอื้อประโยชน์ให้กับคู่สัญญา	(๔ x ๓) = ๑๒ ความเสี่ยงระดับสูง	- อบรมความรู้กฎหมายเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้าง การขัดกันแห่งผลประโยชน์ - ส่งเสริมให้มีการเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างบนเว็บไซต์ของหน่วยงาน - มาตรการส่งเสริมความ โปร่งใสในการจัดซื้อจัดจ้าง - มาตรการป้องกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม - จัดทำและเผยแพร่แผนปฏิบัติการจัดซื้อจัดจ้าง
๔. การบริหารงานบุคคล	- การประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อเลื่อนขั้นเงินเดือนไม่เป็นธรรม - ช่วยเหลือญาติหรือพวกพ้องให้เข้าทำงานก่อน หรือเรียกรับเงินเพื่อการสรรหาบุคคลเข้าทำงาน	(๒ x ๓) = ๖ ความเสี่ยงระดับปานกลาง	- กำหนดหลักเกณฑ์ในการบริหารงานบุคคลที่ชัดเจนและเป็นธรรม - ประชาสัมพันธ์การรับสมัครงานผ่านสื่อประชาสัมพันธ์ตามช่องทางต่างๆ - มาตรการแสดงเจตนารมณ์ในการนำหลักคุณธรรมาใช้ในการบริหารงานของผู้บริหาร

ปัญหาและอุปสรรค

๑. ปัญหาและอุปสรรคจากความเสี่ยงที่คาดหมายได้

กรณีผู้บริหารสูงสุด ขาดความเข้าใจในการบริหารงานราชการเนื่องจากเป็นผู้บริหารในสมัยแรก ประกอบกับประชาชนไม่ได้ให้ความสำคัญ หรือไม่กล้าที่จะดำเนินการเกี่ยวกับการแจ้งข้อมูล แจ้งเบาะแส หรือร้องเรียนในประเด็นการรับสินบนในประเด็นความเสี่ยงข้างต้น

กรณีของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ เนื่องจากบุคลากรไม่เพียงพอต่อปริมาณงานที่เพิ่มขึ้นตามบริบทของสังคม หรือระเบียบกฎหมายของทางราชการที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้การปฏิบัติหน้าที่มีความบกพร่องหรือไม่เป็นไปตามขั้นตอนของกฎหมาย หรืออาจมีการเรียกรับสินบนเพื่อลัดคิวการทำงาน หรือเพื่อให้ได้รับบริการที่รวดเร็วขึ้น

๒. ปัญหาและอุปสรรคจากความเสี่ยงที่คาดหมายไม่ได้

กรณีผู้บริหารสูงสุด เนื่องจากเป็นผู้บริหารสูงสุดสมัยแรก การบังคับบัญชาและการบริหารหน่วยงานราชการ ที่มีงบประมาณและบุคลากรเป็นของตนเอง บางครั้งอาจจะดำเนินการไปโดยลำพังไม่ได้ปรึกษาเจ้าหน้าที่ผู้มีความรู้ความชำนาญในงานนั้นๆ เมื่อใช้อำนาจในการพิจารณา หรือสั่งการ หรือแจ้งข้อความให้ประชาชนได้ทราบถึงการปฏิบัติของหน่วยงานไปโดยไม่เข้าใจระเบียบหรือขั้นตอนของกฎหมาย อาจทำให้เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานต้องรับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นโดยไม่สามารถป้องกันเบื้องต้นได้ และไม่เคยมีกรณีการถูกร้องเรียนเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่มาก่อนจึงทำให้ไม่เกรงกลัวกฎหมาย

กรณีเจ้าหน้าที่ เนื่องจากบุคลากรไม่เพียงพอ และหน่วยงานไม่เคยถูกร้องเรียนหรือถูกตรวจสอบจากหน่วยตรวจสอบตามอำนาจหน้าที่ ทำให้ไม่เกรงกลัวกฎหมายและบทลงโทษจากการกระทำความผิด และอาจมีการเสนอสนับสนุน หรือแนะนำผู้บริหารสูงสุดไปในทางที่ไม่ถูกต้อง จนเกิดความเสียหายต่อหน่วยงานหรือบุคคลภายนอกได้ แต่เมื่อหน่วยงานไม่เคยถูกร้องเรียนในกรณีเช่นนั้น จึงเกิดความเข้าใจว่าสามารถกระทำได้

ข้อเสนอแนะ

ความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบ ในประเด็นการเรียกรับสินบน ต้องอาศัยการให้ความสำคัญของผู้บริหารสูงสุดในการบังคับบัญชาผู้ใต้บังคับบัญชาให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โดยปฏิบัติให้เป็นแบบอย่างแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา กำกับ ติดตาม ตลอดจนการลงโทษให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน ย่อมทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความตระหนัก และให้ความสำคัญกับการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในประเด็นสินบนด้วยอีกทางหนึ่ง

สำนักปลัด
องค์การบริหารส่วนตำบลขามสะแกแสง